

www.jedus.net

ISSN: 2199 - 2053

SİYAH-BEYAZ FOTOĞRAFLARLA KARADENİZ EREĞLİ-SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASININ YEREL TARİH VE KÜLTÜR DERSİ (SEÇMELİ) KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

REVIEW OF THE ORAL HISTORY STUDY "KARADENİZ EREGLI WITH BLACK-AND-WHITE PHOTOGRAPHS" WITHIN THE SCOPE OF LOCAL HISTORY AND CULTURE (OPTIONAL) COURSE

*Barış KAYA, **Şinasi SÖNMEZ

*Yrd.Doç.Dr. Barış KAYA; Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD. bariskaya@beun.edu.tr

**Yrd.Doç.Dr. Şinasi SÖNMEZ; Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD. Isnmez7@gmail.com

ÖZET

2013-2014 Eğitim-Öğretim yılından beri, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında, 3. Sınıflarda seçmeli ders olarak okutulan, "Yerel Tarih ve Kültür Dersi"nin içeriğini, "Siyah-Beyaz Fotoğraflarla Karadeniz Ereğli-Sözlü Tarih Çalışması" adlı eser oluşturmaktadır. Bu çalışmanın Sosyal Bilgiler Öğretimi Programında bulunan; kavram, değer ve becerilerin öğretiminde, yerel tarih ve sözlü tarih çalışmalarının derslerde kullanılması amacına hizmet etmesi ve araştırmacılara bir örnek teşkil etmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler eğitimi, sözlü tarih, yerel tarih.

ABSTRACT

Since the 2013-2014 School Term, the book: " Oral History Study of Karadeniz Ereğli with Black-and-White Photographs" is forming the content of "Local History and Culture Lesson" which is given as an elective course to 3rd Class students of Elementary Section, Social Studies Education Department. In this study, it has been aimed to create an example to researchers and to support the usage of local history and oral history studies in lessons and education of concept, value and skill which are in the Education Program of Social Studies.

Keywords: Social studies education, oral history, local history.

GİRİŞ

Bu sözlü tarih çalışması, Zonguldak İli, Kdz.Ereğli İlçesi hakkında literatürde yeterince sözlü tarih çalışmasının olmamasından kaynaklanan, boşluğun doldurulmasını ve Kdz.Ereğli'nin sözlü tarih alanında da hakkı olan yeri almasını amaçlamaktadır. Çalışmamız sırasında Kdz.Ereğli'nin Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren Türkiye'nin sosyal, ekonomik, siyasi alanlarda yaşadıklarını mikro düzeyde yaşayan bir laboratuvarı andırıldığını sezindik, bu da bizim çalışmamız konusunda şevk ve ilgimizi arttıran en önemli faktör oldu. Bu sözlü tarih çalışması, daha önce aynı araştırmacılar tarafından, bir bilimsel araştırma projesi (BAP) olarak yürütülen "Ereğli Halkının Belleğinde Cumhuriyet Bayramları" isimli, yine sözlü tarih çalışması olan projeden büyük oranda

esinlenmiş ve 2 yılı aşkın bir süre boyunca Kdz.Ereğli genelinde yapılan araştırmaların bir ürünü olarak ortaya çıkmış bir çalışmadır.

Bu çalışmada siyah beyaz fotoğraflar, Ereğli’de ilk fotoğrafçılık mesleğiyle iç içe geçmiş, Ereğli’nin sosyal tarihini, burada yaşamış kişilerin anıları ile birleştirerek, 1920’lerden başlayıp 1970’li yıllara kadar uzanan zaman diliminde değerlendirilmiştir. Çalışma konularını belli temalar yerine kronolojik bir sıraya koyarak, genellikle on yıllık zaman dilimleri halinde Ereğli’de belli başlı değişimleri söyleşi yaptığımız kişilere anlattırdık. Sosyo-ekonomik değişimlere bağlı olarak nüfus artışı ve buna bağlı gelişmeleri fotoğraflar eşliğinde anlattık. Örneğin şehrin mahallelerinin, yollarının ve sokaklarının artması, çarşı merkezinin genişlemesi, park alanlarının yapılması burada yaşayanlarda unutamayacakları anılar bırakmıştır (Sönmez ve Kaya, 2015: 8).

Sözlü Tarih

Adı “sözlü tarih” olmasa bile tarih ile söz arasındaki ilişkinin geçmişi çok eskiye dayanır. Jan Assman’ın ‘iletimsel bellek’ dediği insanların bireysel anıları ve ‘kültürel bellek’ olarak kavramsallaştırdığı sözlü gelenekler uzun yıllar boyunca tarihçilerin yararlandığı temel materyallerdi. Aslında tarih yazımı sözlü kayda geçirilmesiyle başladı. Herodot, *Herodot Tarihi*’ni mümkün olduğunca fazla anı toplayarak yazdı. Gittiği yerlerde insanlarla yaptığı görüşmeleri eserinin temel malzemeleri olarak kullandı (Öztürk, 2010: 13).

Türklerde ise, ilk sözlü tarih yazıcılığı denemesinin Türk isminin ilk kullanıldığı yazılı metin olan Orhun Yazıtları olduğunu ifade etmek gerekir. Yazıtlarda Kül-Tegin, Bilge Kağan ve her ikisine de danışmanlık yapan Tonyukuk’un kişilikleri, savaşlarda gösterdikleri kahramanlıklar, halkı nasıl idare ettikleri, dönemin içtimai hayatı sözlü kaynaklara dayanılarak aktarılmaktadır (Arslan, 2013: 3).

Thompson (1988)’e göre, aslında var olan ilk tarih, sözlü tarihtir. Çünkü yazının yaygınlaşmasından önce tarih dâhil tüm toplumsal bilgiler, kulaktan kulağa iletiliyordu. Zaman içinde bu tarihin bir sözlü geleneği de oluştu. Bu gelenek vasıtasıyla olgu ve olaylar, uzun yıllar kuşaktan kuşağa aktarıldı (Akbaba ve Kılcan, 2012: 2).

Öztürkmen (2011) sözlü tarihi, biraz da yazılı kaynakların araştırmacılar için yetersiz kaldığı belli tarihsel dönemleri ve dönüşümleri bizzat yaşamış kişilerin kendi yaşam öykülerinden yola çıkarak araştırılması ve incelenmesiyle başladığını belirterek, diğer bir deyişle, sözlü tarih, kendi bilgisini belli temalar etrafında derlenen yaşam öykülerinden üretti, şeklinde ifade etmektedir (Şenalp ve Dişiaçık, 2013: 3).

Webster, Amerikan Mirası Sözlüğü içinde sözlü tarihi, “bireysel deneyimler ve hatıralarla ilgili olarak yapılan ve kaydedilen sözlü görüşmelerden elde edilen tarihsel bilgi ve bu bilgi üzerine yapılan çalışma” olarak tanımlanmaktadır (Sarı, 2006: 111).

Öğrencilerin tarih derslerinde aktif biçimde rol alarak öğrenme sürecine dâhil olmalarını sağlayan en etkin yöntemlerden biri sözlü tarihtir. Sözlü tarih kendi içinde ayrı bir alan değil, tarih araştırmaları için önemli veriler sağlayan bir araştırma yöntemidir (Akçalı ve Aslan, 2012: 670).

Counce (2001), sözlü tarihi daha çok malzeme toplama yöntemi olarak görür. Sözlü tarih; bugünü daha iyi anlayabilmek ve geleceği yönlendirebilmek için, geçmişi anlamlandırma sürecine yapılan bir katkıdır şeklinde bir açıklama yapar. Baum (1987) ise sözlü tarihi, “anlatıcının birinci el bilgilerden söylediği kanıtların kaydedilmesidir” şeklinde tanımlamaktadır (Sarı, 2006: 112).

Kyvig ve Marty (2011), sözlü tarihi “tarihi olaylarla ilgili birinci elden bilgiye sahip kişilerden elde edilen bilgiyi kaydetmenin ve bunu toplam tarihsel bilgiye eklemenin bir yolu” olarak ifade etmektedir (Arslan, 2013: 2).

Sözlü tarih, bir anlamda geçmişin bilgisini sıradan halkın belleklerinden derlemektir. Bu derleyiş esnasında yerel halkın olaylara dâhil olduğu gözlemlenir; yani sözlü tarih, yazılı tarihin nüfusunu genişletir (Mezkit, 2013: 182).

Sözlü Tarihin Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Yeri

2004 yılında hazırlanmış olan yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı incelendiğinde sözlü tarihin, sosyal bilgiler dersinin, tarih konularının öğretiminde ne denli önemli yer tuttuğu anlaşılacaktır;

Sosyal Bilgiler Öğretimi Programında doğrudan verilecek beceriler arasında yer alan, “*Bilgiyi Kullanma, Kullanılabilir Biçimde Planlama ve Yazma*” becerisinin h. alt boyutunda “*Kaynak olarak toplumu kullanma ve bireylerle görüşmeler yapma (sözlü tarih çalışmaları)*” yer almaktadır (MEB, 2004: 47).

Sosyal Bilgiler dersinin en önemli amaçlarından birisi de; öğrencilerde, kanıt kullanma, kanıta dayalı akıl yürütme becerilerini geliştirmektir. Bu açıdan Sosyal Bilgiler dersinde öğrencileri kanıt niteliği taşıyan birinci elden kaynaklar ve ikinci elden kaynaklarla karşılaştırmak gereklidir. Birincil kaynak olayın geçtiği döneme ait kaynaklardır. İkincil kaynaklar ise bu kaynaklara dayanılarak hazırlanmış telif eserlerdir.

Birincil kaynaklar yazılı, görsel ve işitsel dokümanlardan ve nesnelere dayanmaktadır:

- Gazeteler, mektuplar, tarihsel yemekler, günlükler
- Nüfus verileri, haritalar, mimari çizimler
- Fotoğraflar, aile fotoğrafları, filmler, videolar, güzel sanatlar
- *Sözlü tarih kayıtları, görüşme kayıtları, müzik kayıtları*
- Buluntular, aletler, silahlar, aletler, malzemeler, giysiler icatlar, mezar taşları (MEB, 2004: 52).

Sosyal Bilgiler Dersi, 4. sınıf, 2. öğrenme alanının, 1. kazanımı da sözlü tarihin kullanımı ile ilgilidir;

Kazanım 1. “Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur” (MEB, 2004: 16). 4. Sınıf, “Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur” ile “Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir”. Kazanımları yoluyla öğrencilerin farklı çalışmalarla somut olmayan kültürel miras konusunda incelemeler yapmaları amaçlanmaktadır (Çengelci, 2012: 192).

Safran (2004)’a göre, öğretmenler sözlü tarih yöntemini kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur. Bu kazanımda, *yapılandırmacı yaklaşımın* üçayağı olan, “beceri-bilgi ve değer” birlikteliği görülmektedir. Sözlü tarih ve belli nesnelere sorgulanması, kazanımın beceri ayağını oluştururken, bu becerilerin kullanılmasıyla ortaya çıkan aile tarihi bilgi ayağını, aile kavramının kendisi ise, değer ayağını temsil etmektedir.

Safran ve Ata (1998)’ya göre, *sözlü tarihi* de içine alan okul dışı tarih öğretiminin, öğrenmeye kazandırdığı bilgi ve beceriler göz önüne getirildiğinde, değeri anlaşılmaktadır. Sözlü tarih aktivitelerinin öğrenciye dinleme, gözlem, soru sorma, bilgiyi düzenleme, olguyu düşünceden ayırma ve ilgisiz bilgi arasında ilgili bilgiyi bulma gibi beceriler kazandırmasından dolayı tarih öğretiminde kaynak kişilerle görüşme öğretmenlerin iyi niyetine bırakılmaktan çıkarılmıştır.

Yine Sosyal Bilgiler Öğretim Programında, sözlü tarihin sosyal bilgiler dersinin, tarih konularının, öğrenciye kazandırılmasında önemli bir yer tuttuğu şu şekilde vurgulanmaktadır; Muir (1990), ilköğretimin ikinci kademesindeki çocukların, tarihsel olaylardan ayrılan zamanın uzunluğunu daha sonraki anlamlandırmalarına temel oluşturmaları için *sözlü tarih etkinliklerinde* yer alabileceklerini belirtmiştir. Bunun için Kore Savaşı’nda

ya da Kıbrıs Harekatı'nda yer almış bir kişinin, kişisel deneyimlerini derste çocuklarla paylaşması beklenen verimi sağlayabilir (MEB, 2005: 74).

Sosyal bilgiler öğretim programında, yukarıda sıralanan amaçlara ulaşabilmek için; şüphesiz sözlü tarih konusunda bilgi sahibi, sosyal bilgiler dersi öğretmenleri yetiştirmek gerekmektedir. Bu sebeple 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılından itibaren, Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler ABD olarak yukarıda ismi geçen BAP projesinin hazırlanmasının ardından, "Yerel Tarih ve Kültür" dersi adı altında 6.yarıyılıda okutulacak, seçmeli bir ders açılmıştır. Bu ders aracılığıyla, sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yerel tarih ve sözlü tarih konularında gerekli donanım kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu arada, üç yıla yakın bir zaman diliminde "Siyah-Beyaz Fotoğraflarla Karadeniz Ereğli-Sözlü Tarih Çalışması" da tamamlanarak, "Yerel Tarih ve Kültür Dersi"nde ana kaynak olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Bu dersin amacı: Tarih yazımında kullanılan sözlü ve yerel tarihin sosyal bilgiler eğitimindeki yeri ve kullanımına yönelik çeşitli uygulamalar yapmaktır. Böylece öğrencilerin çevresinde yaşayan kişiler aracılığıyla yaşadığı yerin tarihi hakkında bilgiler edinmesi sağlanacaktır.

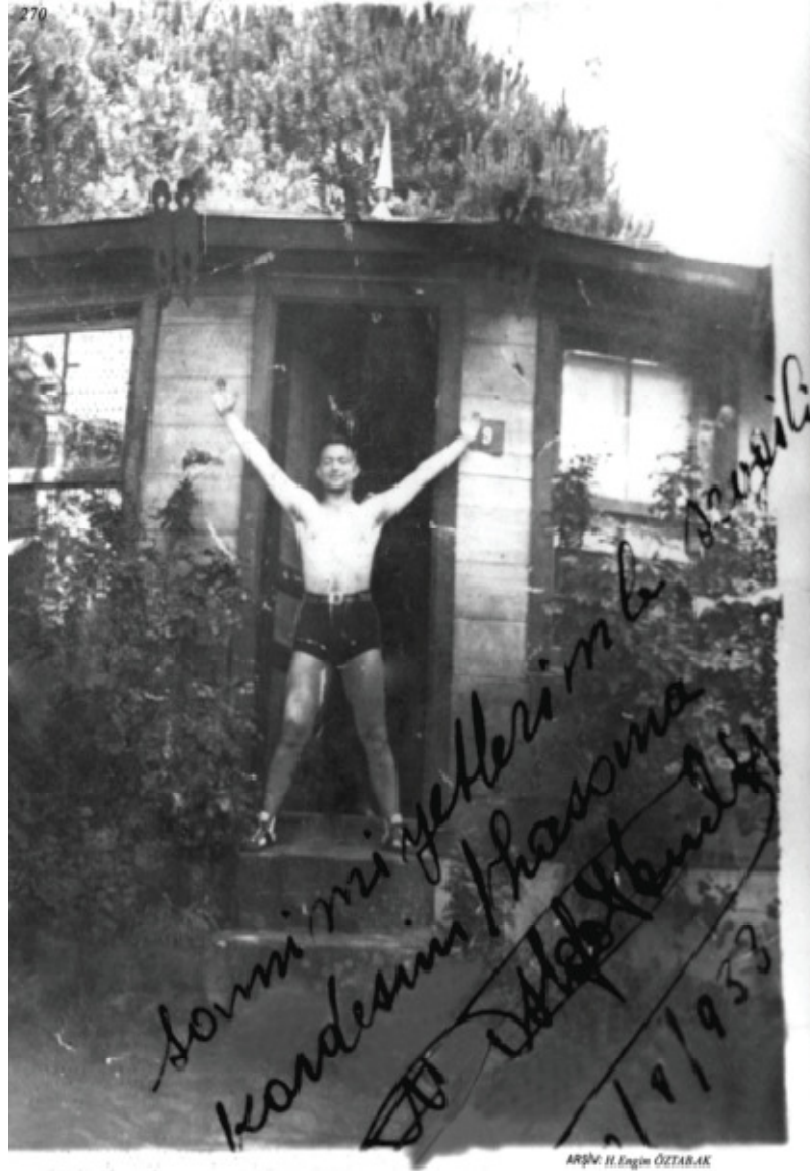
Bu dersin içeriği: Tarih nedir? Tarih yazımı, sözlü tarih, sözlü tarihin gelişimi, kullanım amaçlarına göre sözlü tarih, sözlü tarih uygulamaları, yerel tarih, yerel tarihin gelişimi, yerel tarihle ilgili uygulamalar. Bu derste, konunun içeriğine, göre öğrencilere temel bilgiler verilecek ve öğrencilere seminerler hazırlattırılarak tartışılacaktır (<http://eobs.beun.edu.tr/Ders/DersGenel/7829?progKod=4102>).

Yerel Tarih Ve Kültür Dersinde, Siyah-Beyaz Fotoğraflarla Karadeniz Ereğli-Sözlü Tarih Çalışması'nın, Kullanım Örnekleri

002 Numaralı Fotoğraf:

Fotoğrafta, Halil Paşa Av Köşkü'nde kardeşleriyle beraber görülmektedir. Kardeşlerinin biri Mahmut Bey, diğeri Mehmet Bey'dir. Bu kişiler, Kandilli'de en verimli ocaklardan biri olan Çamlı Kömür Ocaklarını işletmişlerdir. Soyadı Kanunu çıktıktan sonra kardeşlerden Mehmet Bey, Çamlı soyadını almıştır. Diğer kardeşi Mahmut Bey'in kızı Mürüvvet Hanım, İzzet Birand ile evlenerek gazeteci ve televizyoncu Mehmet Ali Birand'ı 1941 yılında dünyaya getirmiştir (Sönmez ve Kaya, 2015: 10).

270 Numaralı Fotoğraf:

Bu fotoğrafta görülen kişi Halil Paşa'nın oğlu Temel Kara Mahmut'tur. Onun gençlik yıllarında Av Köşkü'nün önünde çektiği bir fotoğraftır. Temel Kara Mahmut, sinema oyunculuğu ve rejisörlük yapmış, *Vurun Kahpeye* ve *Kanun Namına* gibi sinema filmlerinde rol almıştır (Sönmez ve Kaya, 2015: 11).

003 Numaralı Fotoğraf:

Halil Paşa'nın Av Köşkü'dür. Anlatılanlara göre, meşhur *Osmanlı Çileği* Ereğli'de ilk defa saraydan getirilerek köşkün bahçesinde yetiştirildi. O zamana kadar bu çilek türü Ereğli'de mevcut değildi. Çilek ekiminin yaygınlaşmasının efsaneleşen öyküsü ise hayli ilginçtir. Çevreden köşkün bahçesinde yetiştirilen çileği görenler çilek fidelerini tarla ve bahçelerinde yetiştirmek istemişlerse de Halil Paşa'nın izin vermemesi sebebi ile alamamışlardır. Çileklerle ilgilenen bahçıvan, tanıdıklarına Paşa'dan gizli vermek suretiyle Ereğli'de *Osmanlı Çileği* ekiminin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Bu çilek türü kendine has kokusu, rengi ve tadı ile insanların ilgisini çektiği için ekimi gittikçe yaygınlaşmıştır. Zamanla diğer türler ile karıştığı anlaşılan *Osmanlı Çileği'nin* aslının korunup korunmadığına ilişkin söylentiler günümüze kadar devam etmiştir. Anlatılanlara göre açık pembe renkli olan çilek esas *Osmanlı Çileği'dir* (Arnavutköy Çileği'dir), ikincisi, yine aynı renkte olup, kokusu biraz daha hafiftir ve "Tüylü" denir. Üçüncüsü ise, "Kara Çilek"tir ki, rengi kırmızı olup, Ereğli'deki konserve olarak da satılan çilek reçeli bundan yapılır. Günümüzde, Av Köşkü olarak bilinen ve bahçesinde çileğin yetiştirildiği alanın yerinde Devlet Hastanesi bulunmaktadır (Sönmez ve Kaya, 2015: 12).

jedus

182 Numaralı Fotoğraf:

Bu fotoğrafta görülen ve Halil Paşa'nın köşkü olarak bilinen binanın 1870'li yıllarda yapıldığı tahmin edilmektedir. Bina Harf Devrimi'nden sonra 1937 yılında Ereğli Belediye Meclisi üyelerinden Nuri Çimenoglu'nun verdiği önerge ile öğretmenlerin maaşı ve diğer masrafları velilerin ödedikleri aidatlarla karşılanmak suretiyle, bir süre ortaokul binası olarak kullanılmıştır. İki sene sonra Milli Eğitim'e devredilmiştir. Günümüzde Şehir Müzesi olarak kullanılmaktadır (Sönmez ve Kaya, 2015: 13).

ARŞİV: H. ENGİN ÖZTABAK

İzzet Dura:

Ereğli milis kuvvetleri kumandanı, emekli Yüzbaşı, olup Alemdar'ı takip eden düşman gambotunun Ereğli'yi bombardımanı sırasında tomrukları siyaha boyayarak kurusıkı patlatmak suretiyle gambotu geri püskürtmüştür. Milis kuvvetlerin ikinci adamı olan Halil Ağa (Ekren) büstü parktaki Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri arasında olup, Ereğli'nin işgalinde düşmana ilk kurşunu atan kahramandır. Ereğli'nin Hasan Tahsin'idir. Bozhane'de meyhane işlettiğinden, o dönemde onu Ereğlililer Meyhaneci Halil Ağa olarak tanırlardı. Ereğli'nin işgalinde Ereğli milis kuvvetleri gücünün direnişe yeterli olmayacağı düşüncesiyle, Adapazarı'ndan İpsiz Recep Çetesi, Devrek'ten de Muharrem Çetesi Ereğli'ye sevk edilir. Kurtuluş Savaşı'nda şehit olanların sayısı 256'dır (Sönmez ve Kaya, 2015: 15).

1: Kızılcık köylü TAHİR
2: TOFTAOĞLU TAHİR
3: KARABİK TEVFİK

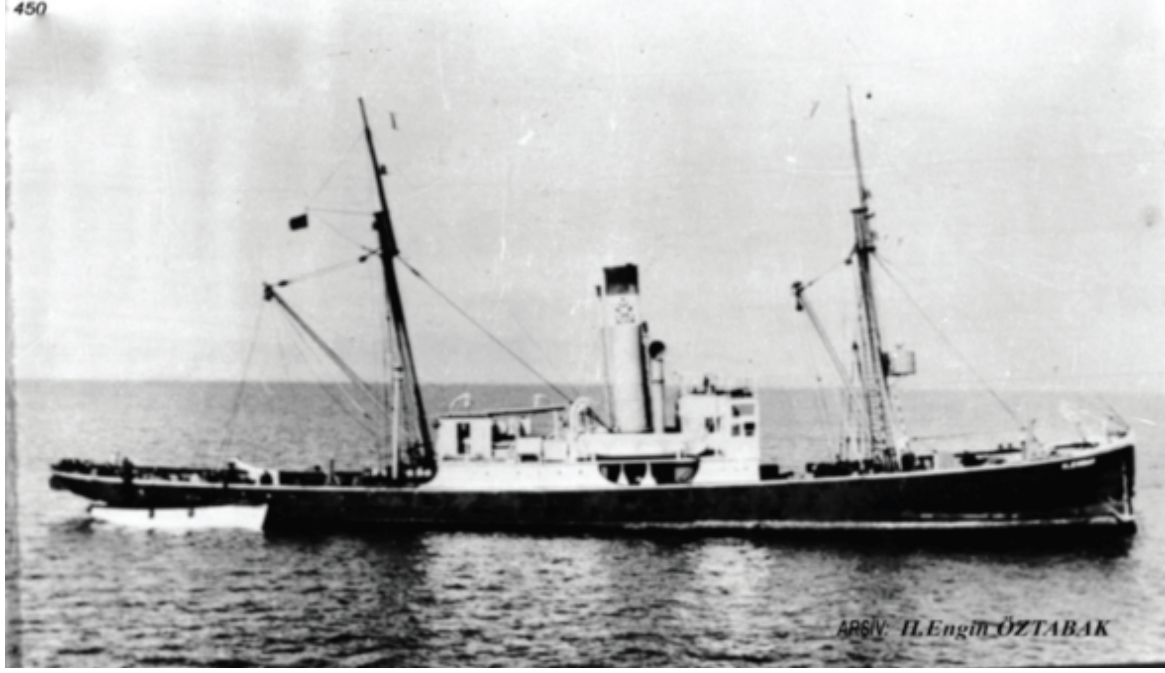
4: CAFEROĞLU HASAN CANVER
5: Çaylıoğlundan ÇEKİRGEÖĞLU İSMAIL

**ALEMDAR
KAHRAMANLARI**

ARGİLE KİTAPÇI ÖZTANIR

jedus

Alemdar Gemisi

450 Numaralı Fotoğraf:**Alemdar Gemisi'nin Kahramanlarından Bir Grup**

Alemdar Gemisi ve mürettebatı Türk Kurtuluş Savaşı'nda destanlaşan kahramanlıklarıyla biliniyorlar. Alemdar olayına İstiklal Savaşı'nın tek deniz savaşı denilebilir. Bu olayda şehit düşen Serdümen Recep Kâhya ise İstiklal Savaşı'nın tek deniz şehididir. Alemdar Gemisi 23.01.1921'de, Birinci Dünya Savaşı sonunda Osmanlı donanmasının çürümeye terk edilmesinin ardından muharebe gücü olmayan gemiler arasında yer aldığından, kurtarma seferleri yapmasına izin verildi, ardından Alemdar'ı milli mücadelenin içine çekebilmek için boğazdan kaçış planı hazırlandı. Ereğli'den 80 ton kömür yüklenen Alemdar, bir süre sonra Trabzon'a gitmek üzere hareket ettiği sırada ilçedeki gayrimüslimlerin ve casusların haber vermesi sonucu Fransız Karadeniz Komutanlığı'ndaki C-27 gambotu, Bartın'ın Amasra ilçesinde pusuya yatarak gemiye asker çıkardı. Yönü İstanbul'a çevrilen ve C-27 gambotunun takibe aldığı Alemdar'ın personeli, kurtuluş planları yaptı. Gemide kemeçe eşliğinde horon oynayan personel, davet ettikleri 5 askeri etkisiz hale getirip silahlarına el koydu. Ani manevrayla dümen kıran Alemdar'ın peşine düşen gambottan açılan ateşe tüfeklerle karşılık veren gemi personeline, Ereğli'ye yaklaşılması üzerine karadan da destek verildi.

Ereğli'den Mürettebat olarak katılanlar: Orhanlar mahallesinden Caferoğlu Hasan Canver, Ölüsünün Fikri (Topatlı-yukarıdaki tek portrede olan şahıstır), Çırakların Hilmi, Çaylıoğlu'ndan Çekirge Oğlu İsmail, Akarca Mahallesinden Karabik Tefvik (Tetik), Kozlu'dan Tahsildar Hasan Efendi, Ketenciler Köyünden Toftaoğlu Tahir Efendi, Ereğli merkezden Ömer Efendi, Ortaköyden Şaban Efendi ve Ali Dursun Tevetoğlu (Tarkan Tevetoğlunun dedesi), Murtaza Mahallesinden Hacı Yakup Tahsin'dir.

Fransızlarla yapılan anlaşma gereği milli mücadelenin sonuna kadar Ereğli'de demirli kalması gereken Alemdar, yine efsanevi bir kaçış öyküsüyle siyah rengi griye boyanarak Trabzon'a getirildi. Rusya'dan harp malzemesi taşıyan gemilere karakol ve kollama görevi yapan Alemdar, 1951'de İstanbul Haliç Tersanesinde onarımdan geçirildikten sonra 1959'dan itibaren hizmet dışı bırakıldı (Sönmez ve Kaya, 2015: 18).

028 Numaralı Fotoğraf:

Ortadaki büyük bina *Bozhane İlkokulu*'dur. Zamanında Ereğli'nin tek beş sınıflı ilkokulu olup, diğer ilkokullar Kayabaşı ve "Süleymanlar" ilkokulları üç sınıflı idiler. Fotoğrafta görülen okul binası 3 kat olup bazı fotoğraflarda iki katlı olarak görülür. Sebebi ise, 1942 yılında İkinci Dünya Savaşı sırasında denize bırakılmış olan serseri bir mayın okul binasına yakın bir mesafede patlayarak okulun üçüncü katının ağır hasar görmesine sebep olmuştur. Patlamadan sonra okulun üçüncü katındaki yıkıntılar temizlenerek, iki katlı hale getirilmiştir (Sönmez ve Kaya, 2015: 36).

174 Numaralı Fotoğraf:

Fotoğrafta sol baştan itibaren görülen *Asmalı Kahveler'in* bulunduğu yerdir. Yan yana üç tane kahvehane olup üstleri otel altlarında da hem kahvehane hem de berber vardı. Fotoğrafla ilgili bilgiyi veren Seyfettin Onat'ın dedesi 1929 senesinde burada kahvehane işletmiştir. Seyfettin Onat'ın dedesinin işlettiği kahvehanede çalışan üç garsonun üçü de bayandır. Ayrıca Seyfi Onat'ın annesi, kahvehanenin kahve ihtiyacını karşılamak için her gün oturak değirmeninde bir kilograma yakın kahve çekmekteydi (Sönmez ve Kaya, 2015: 81).

043 Numaralı Fotoğraflar:

043 numaralı fotoğrafta, *Çekeler*, görülmekte, bir başka açıdan sahil sıhhiye binası da fotoğrafta yer almaktadır (kitap yayına hazırlandığı sırada bina hala mevcut iken şu anda yıkılmış ve yerine park yapılmıştır) (Sönmez ve Kaya, 2015: 89).

13

207 Numaralı Fotoğraf:

Bu fotoğraf Beyçayırı'nda bir futbol müsabakasından önce çekilen Ereğli takımına aittir. Fotoğrafın arkasında görülen bina Halil Paşa'nın kardeşi Mehmet Bey'e (Çamlı) aittir. Fotoğrafta en sağda görülen ayakta Mehmet Bey'in oğlu Cevat Çamlı olup, *futbol topunu* Ereğli'ye ilk getiren kişidir (Sönmez ve Kaya, 2015: 99).

jedus

Sözlü Mülakatlardan Bir Kesit

“.....O santralin yanında müftülük vardı. Rıdvan'ın (Çimenoglu) babası müftü idi. Ona Müftüoğlu derler. Yanında babasının evi vardı. Santral dediğim şimdi ki Japon pazarını geçince bir bina yapıldı. O santralin içerisine nasıl bir yer diye girdim. İçerisinde iki tane kazan vardı. Kazana kömür atıp gece 12'ye kadar elektrik verirdiler. O da kendini aydınlatmazdı. Biz resim büyütme için bir cam makinesinin arkasına film koyardık veya camı koyar buradan bir ışık verirdik. Işık verirken burada da sehpa vardı. Kartları sehpa raptiyelerdik. Evvela netliğini ayarlardık olduğu yere kırmızı ışık koyardık. O zaman ki en büyük kart 18-24 idi. Sonraları 30-40 çıktı. Resim büyütme için şöyle otuzda otuz uzun kutu gibi tahtadan bir şey vardı. Onu makinenin önüne koyardık bu tarafına da ışığı verirdik. Sinema salonu olması için. Işık yakınca içerisi ışık oluyor. Karanlık oda olduğu için bu da ters oldu. Ne yapalım derken babam pencerenin kanadına oturttuk. Arkasını açtık çünkü kapalı her taraf. İçerisine beş yüzlük lamba koyunca fırın gibi oluyor. Filmi falan eritiyordu. Ama arkasını açınca artık arkaya doğru gitsin. Benim zamanımda film falan yoktu. Böyle makinenin hayalini bile yapamazdık. Cam makinesi vardı. Enginde camları görmüşsünüzdür. Haftalık mı olsun derdik millet anlamazdı ama bizim için iki saatlik iş idi ama bizim işimize gelmediği için haftalık derdik.....” (Hayri Yıldız'la mülakat, 14 Şubat 2013) (Sönmez ve Kaya, 2015: 7).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Siyah-Beyaz Fotoğraflarla Karadeniz Ereğli-Sözlü Tarih Çalışması, seçmeli ders olan yerel tarih ve kültür dersi kapsamında, yukarıda içeriğine kısmen değindiğimiz şekilde ve Kdz.Ereğli'nin imkanları dahilinde, Müze binası (Eski Halil Paşa Konağı), Alemdar Gemisi'nin birebir modeli olan ve sahilde bulunan, Alemdar Gemisi Müzesi'nde, Cehennem Ağız Mağarasında ve hava koşullarının uygun olduğu günlerde kitapta resimleri bulunan ilgili yerlerde yapılmaktadır.

Bu şekilde yapılan derslere öğrencilerin ilgisi yoğun olmakta, bazen bu dersi almayan öğrenciler de derslere katılmaktadır. Öğrencilerden alınan dönütler şu şekildedir; “yerel tarih ve sözlü tarih konularının oldukça ilgi çekici olduğu, sosyal bilgiler derslerinde mutlaka kullanılması gerektiği, öğretmen olduklarında yerel tarih ve sözlü tarih konularından programda da belirtildiği gibi mutlaka yararlanacaklarını belirtmektedirler”.

Sosyal bilgiler öğreticisi akademisyenlerine, bu kitap çalışması ve seçmeli ders örneğinin, ileride yapacakları yerel tarih ve sözlü tarih çalışmalarına yol göstereceği ve sosyal bilgiler öğretimi programında bulunan amaçlara ulaşmakta faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbaba, B., ve Kılcan, B. (2012). Sözlü Tarih Çalışmalarına Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışmaları, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, 1-10.
- Akçalı, A., A., ve Aslan, E. (2012). Tarih Öğretiminin İyileştirilmesi Yolunda Alternatif Bir Yöntem: Sözlü Tarih, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:20 No:2, 669-688.
- Arslan, Y. (2013). Sözlü Tarihin Ortaöğretim Öğrencileri Üzerindeki Yansımaları, *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 2 (1), 1-29.
- Çengelci, T. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Yeri, *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 185-203.
- MEB, (2004). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. sınıflar) Öğretim Programı*, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi, Ankara.

- MEB, (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (6-7. sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu*, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi, Ankara.
- Mezkit, G. (2013). Sözlü Tarih Kuramı Bağlamında Ankara-Kılıçlar Köyünün Kuruluşu ve Kılıç Dede'nin Efsanevi Kişiliği, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8(2), Winter.
- Öztürk, S. (2010). Türkiye'de Sözlü Tarihten İletişim Araştırmalarında Yararlanma Üzerine Notlar, *Millî Folklor*, Yıl: 22, Sayı: 87, 13-26.
- Safran, M., ve Ata, B. (1998), Okul Dışı Tarih Öğretimi, *Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 18, Sayı: 1, 87-94.
- Safran, M. (2004). İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar Sosyal Bilgiler (4-5.Sınıf), *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 54-55.
- Sarı, İ. (2006). Akademik Tarih ve Tarih Öğretiminde Sözlü Tarihin Yeri ve Önemi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 10, Sayı: 3, 109-125.
- Sönmez, Ş., ve Kaya, B. (2015). *Siyah-Beyaz Fotoğraflarla Karadeniz Ereğli-Sözlü Tarih Çalışması*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Şenalp, T., ve Dişiaçık, N., D. (2013). 1950'lerden Bugüne Türk Makam Müziği Nasıl Değişti? Sözlü Tarih Çalışması, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı:38, Eylül-Ekim, <http://www.akademikbakis.org>

SUMMARY

Since the 2013-2014 School Term, the book: “ Oral History Study of Karadeniz Ereğli with Black-and-White Photographs” is forming the content of “Local History and Culture Lesson” which is given as an elective course to 3rd Class students of Elementary Section, Social Studies Education Department. In this study, it has been aimed to create an example to researchers and to support the usage of local history and oral history studies in lessons and education of concept, value and skill which are in the Education Program of Social Studies.

This oral history study, aims to make Kdz. Ereğli has its well-deserved place in oral history area and close the gap, which is the result of work deficiency in oral history literature regarding Zonguldak province, Kdz. Ereğli district. During this study, we have anticipated that Kdz. Ereğli seems to be a kind of laboratory, where all the social, economic and political events in micro levels have been occurred since the foundation of the republic; and this fact has been the most important factor that has enhanced our enthusiasm and interest for the study.

This oral history study has been inspired mostly by the project: “Republic days in the memories of Ereğli community” which was carried out by the same researchers as a scientific research project (SRP) and again as a oral history project. Our study has come out as the harvest of a 2 year research which was conducted throughout the all Ereğli regions.

In this study, black-and-white photographs were evaluated in a period of time, starting with 1920s through 1970s by combining the memories of people that lived the social life of Kdz. Ereğli. During the interviews, instead of using certain themes we have determined a chronological line, mostly considering as ten year parts we made the individuals tell about the evolution of Kdz. Ereğli.

Accompanied with photographs, we have described variety of developments based on the increase in population and socio-economic evolution. For instance, growing amount of the streets and avenues, enlargement of the central city market and instruction of new gardens and parks have left unforgettable memories to people who currently live in these localities.

It will be well understood after examining the new Social Studies Curriculum (2004) that oral history has an important place in education of history subjects in social studies lessons. Ability of “Using knowledge, planning and writing in a utilizable way” which is among the abilities that will be given directly in Social Studies Curriculum, is in *h.* sub dimension “Using society as a resource and making interviews with individuals (oral history studies)”.

Oral History Study of Karadeniz Ereğli with Black-and-White Photographs, has been completed in the scope of local history and culture elective course and with a perspective which we partly mentioned in the study and was implemented within the capability of Kdz. Ereğli; Museum Building (Halil Paşa Mansion), Alemdar Ship Museum (an identical replica of the original one and located in seaside), Cehennem Ağzı Cave and any possible place that was shown in the book.

It is considered that, this study and elective course example will be beneficial to future local history and oral history studies of social studies educators and will be helpful in achieving the targets of Social Studies Curriculum.